

VORMING INTERVIEWTECHNIEKEN

INHOUD

- Wat is mondelinge geschiedenis?
- Verschillende stappen:
 1. Voorbereiding
 2. Interviewen
 3. Bewaren en verwerken
 4. Ontsluiten

WAT IS MONDELINGE GESCHIEDENIS?

Mondelinge geschiedenis is het hele spectrum van activiteiten, verbonden aan het interviewen van getuigen om het verleden te (re)construeren.

WAT IS MONDELINGE GESCHIEDENIS?

Jaren 1950-1960: wordt wetenschappelijke discipline

Sinds 1990: wordt veel toegepast

CO₇: verschillende projecten: vinkensport, grensverhalen, WO II, steen- en buizenbakkerij ...

Een manier om iets te leren over het verleden:

- Zeer nuttig als geschreven bronnen ontbreken
- Een bron als een ander
- Een andere kijk op de zaken (vb. waarom, hoe voelde je je daarbij)
- *Petite histoire*, anekdotes – lokaal en persoonlijk ('hebben het meegemaakt')

WAT IS MONDELINGE GESCHIEDENIS?

Historische kritiek is mogelijk (vb. feiten uit interview vergelijken met andere bronnen)

Een manier om iets te leren over herinnering en geheugen:

- Vervorming van de historische werkelijkheid (vb. zaken weglaten)
- Invloed van collectief geheugen en invloed van het heden
- Kijk op bepaalde zaken kan veranderen
- Herinneren ons vooral emotioneel geladen gebeurtenissen, gebeurtenissen uit kinderjaren, speciale dagen, zintuiglijke waarnemingen
- Herinnering is smalle basis voor historisch onderzoek (flarden, impressies)

= zelf bronnen creëren

WAT IS MONDELINGE GESCHIEDENIS?

Maar ook:

- De warmte van een gezellige namiddag
- Het plezier van een sterk verhaal
- Verwarring bij emoties
- Frustratie bij technische problemen
- Soms blijvende contacten

1. VOORBEREIDING

- Inlezen
 - Algemeen en specifiek
 - Bibliografie
- Thema's en richtinggevende vragen bedenken
 - Wat wil ik weten?
 - Open en korte vragen
- Getuigen zoeken
 - Probleemstelling en onderzoeksvragen bepalen selectie getuigen
 - Streef diversiteit na (vb. voor- en tegenstanders)
 - Zal niet representatief zijn
 - Bij voorkeur nog niet geïnterviewd
 - Goede verteller, verhaal ~ één van de thema's

1. VOORBEREIDING

- Contactopname met de getuige:
 - Eventueel via de kinderen
 - Persoonlijk langsgaan/via telefoon
 - Project uitleggen (thema's al vermelden)
 - Ruim op voorhand
 - Vragen naar foto's en documenten (klaarleggen voor interview)
 - Afspraak maken (datum, uur en locatie) of later contact opnemen voor een afspraak – max. 1,5 uur interview
- Plaats (vertrouwde omgeving, bij voorkeur thuis bij getuige) en tijdstip bevestigen
- Eventueel via mail vooraf **identificatiefiche** doormailen
 - Biografische info getuige
 - Themaspificieke info
 - Eventueel interessant beeldmateriaal e.d. van de getuige
 - Gegevens interview en interviewer

1. VOORBEREIDING

- Opnametoestel testen (vb. check batterijen en SD-kaart; inschakelen, pauzeren)
- Themalijst en vragenlijst goed bestuderen
- Wat neem je mee?
 - Opnametoestel (+ extra batterijen/voedingskabel)
 - 'Spiekbriefje' (met thema's + enkele kernwoorden)
 - Identificatiefiche
 - Eventueel fotomateriaal (om geheugen te stimuleren)
 - Eventueel fototoestel
 - Eventueel geschenkje
 - Pen en papier
 - Overeenkomst

2. INTERVIEWEN

2.1. Opening interview

- Stel jezelf en het project voor – bij een tas koffie
- Stel de getuige wat op zijn/haar gemak (het is niet erg als getuige over een bepaald onderwerp niets weet)
- Vul samen de identificatiefiche in (vooraf eventueel al deel invullen)
- Vermijd dat je al met de getuige over het eigenlijke onderwerp van het interview aan het praten bent
- Test het opnametoestel (luid genoeg, geen storende geluiden) – doe niet gewichtig over het toestel maar verstop het niet
- Vermeld dat er achteraf een overeenkomst wordt ondertekend

2. INTERVIEWEN

2.2. Het interview

- Thema- en vragenlijst ter inspiratie
- Glas water bij de hand
- **Interviewfiche**: blanco blad: aantekeningen tijdens het interview
 - Context van het gesprek
 - Hoe ben ik ontvangen?
 - Non-verbaal gedrag tijdens het interview
 - Incidenten tijdens het interview (vb. emoties)
 - Juiste spelling van namen
 - 'Situatieschetsje'
 - Informatie na de uitschakeling van het opnametoestel
 - Interessante foto's of documenten
 - Verwijzingen naar andere getuigen

2. INTERVIEWEN

2.2. Het interview

- “Interview van x met x op x te x”
- Eén gesprekspartner – aanwezige derden hebben een ondergeschikte rol
- Cycli van open vragen (thema aansnijden) en specifieke vragen (thema verdiepen)
- Gebruik enkel je spiekbriefje
- Gevoelige thema’s: niet in het begin, maar ook niet helemaal op het einde; indirect vb. werd bij jou in het dorp veel gesmokkeld?
- Indien zeer emotioneel, pauzeer dan even (zet opnametoestel af) en snijd een ander onderwerp aan

2. INTERVIEWEN

2.2. Het interview

- Eenvoudige taal, geen vakjargon
- Etaleer je kennis niet (tenzij je getest wordt)
- Niet corrigeren, wel sturen
- Onderbreek de getuige niet
- Moedig aan, maar non-verbaal (knikken, glimlachen)
- Indien getuige niet op vraag antwoordt: samenvatten wat ze zeggen + opnieuw vragen
- Kan je daar dieper op ingaan? En wat is er toen gebeurd?
 Vaag antwoord/onduidelijk: verduidelijking vragen (bijvragen)
- Geen mening/niet praten: Is dit een lastig onderwerp?
- Blijf wakker/ alert

2. INTERVIEWEN

2.2. Het interview

- Stiltes tijdens het interview helpen om het geheugen te stimuleren
- Wacht nog even met stellen van een nieuwe vraag als getuige uitgesproken is (herinnert zich misschien plots nog iets, wil nog iets verduidelijken)
- Kan zijn dat getuige over bepaalde onderwerpen niets weet, vermijden dat die terugkomen in andere vragen
- Indien getuige iets moet herhalen: kans is groot dat het geforceerder klinkt + minder in detail
- Getuigen praten veel makkelijker in eigen taal/dialect (maak duidelijk dat men dialect mag spreken, zelfs als interviewer dat niet beheerst)

2. INTERVIEWEN

2.2. Het interview

- Haal het **opnametoestel** niet direct boven, schenk er niet te veel aandacht aan
- Plaats het opnametoestel waar je het kan zien – microfoon op kussentje/sjaal verbetert de kwaliteit van de opname
- Vermijd storende geluiden (tikkende klok, huisdieren, radio/tv, glazen en kopjes)
- Opnemen in WAV-formaat (Waveform Audio File)
- Pauzeknop om te onderbreken (vb. als telefoon rinkelt), niet stopknop (anders maak je twee aparte geluidsbestanden)
- Uitleendienst CO₇
 - Opnametoestel * SD-kaart * USB-kabel
 - Externe microfoon (vb. met GSM)

2. INTERVIEWEN

2.3. Einde interview

- Onderteken de **overeenkomst** – toestemming voor gebruik
 - Afzien van de rechten d.m.v. een schriftelijke verklaring
 - Privacy van de getuige primeert!
 - Twee exemplaren (voor getuige, voor archief)
 - Informatie:
 - Contactgegevens geïnterviewde, interviewer en datum interview
 - 1/ Toestemming om te bewaren, vormelijk aan te passen, niet-commercieel en commercieel gebruik
 - 2/ Gedeeltelijk vrijgeven
 - 3/ Auteursrechten
 - 4/ Persoonlijkheidsrechten
 - 5/ Naam getuige
 - 6/ Duur overeenkomst
 - 7/ Betwisting
 - 8/ Presentexemplaar

2. INTERVIEWEN

2.3. Einde interview

- Indien getuige documenten meegeeft om in te scannen, vul overeenkomst gebruik van beeldmateriaal in ('Westhoek verbeeldt')
- Controleer de opname
- Bedank de getuige (met het geschenkje)
- Eventueel foto nemen van de getuige
- Loop niet direct weg, vaak komt op dit moment nog veel informatie naar boven (noteer deze informatie ook nog op de interviewfiche)
- Laat je contactgegevens achter (op overeenkomst)

3. BEWAREN EN VERWERKEN

- Kopieer het geluidsbestand zo snel mogelijk naar je computer (= moederkopie)
- Maak een werkkopie zodat je niet meer met moederkopie moet werken
- Beluister het bewaarde interview vooraleer je het origineel op het opnametoestel wist
- Scan het contract en de infofiche in en bewaar ze samen met de andere documenten in dezelfde map als het interview

3. BEWAREN EN VERWERKEN

TRANSCRIPTIE:

- Best volledig uitgeschreven
- Tijdsintensief (1u/8u)
- Hulp: transcriptiepedaal (uitleendienst CO₇) en gratis software (Express Scribe)
- Best door de interviewer zelf, kort na het interview
= moeilijk realiseerbaar

Alternatieven:

- Eventueel door andere vrijwilligers
- Samenvatting
- Citaten uitlichten (omzetten van spreek- naar schrijftaal)
- Bandinhoudsfiche
 - Toegankelijkheid/inhoudstafel
 - Onderwerp - tijdsaanduiding

<i>Naam:</i>	<i>Vanlede André (* 1925)</i>
<i>OnderwerpPlaats:</i>	<i>Vlamertinge</i>
<i>OnderwerpThema:</i>	<i>Vinkensport</i>
<i>Afgenomen op:</i>	<i>08 sept. 2011</i>
<i>Naam bestand:</i>	<i>Vanlede_André_CO7_SKW_01.wav</i>

BANDINHOUDSFICHE:

(Overlopen en bespreken foto's uit Historische Kranten)

00:03:05 tot 00:03:55	Kampioenenviering
00:03:55 tot 00:04:37	Verongelukte buren
00:04:37 tot 00:07:00	Eerste contact met de vinkensport
00:07:00 tot 00:08:05	De vinkenvereniging
00:08:05 tot 00:10:13	Blinde vinken
00:10:13 tot 00:10:50	Te voet naar vinkenzettingen
00:10:50 tot 00:13:00	Geschiedenis van Sint-Filip
00:13:00 tot 00:15:30	Eerste ervaringen met vinkenzetten
00:15:30 tot 00:20:45	Resultaten 2011, zorg voor mentaal gehandicapte zoon, topvogel Fré, geld en de vinkensport
00:20:45 tot 00:22:00	Kweek, wedstrijdresultaten 2011
00:22:00 tot 00:23:46	Vinkenzettingen, kweek
00:23:46 tot 00:25:00	Vinkenvangst

(André overloopt lijsten met aantal gezette vogels)

00:29:10 tot 00:29:53	Beroen
-----------------------	--------

3. BEWAREN EN VERWERKEN

- Naam, datum en woonplaats van getuige vermelden
- Maak duidelijk wat verschil is tussen vraag en antwoord
- Plaats bij nieuwe vraag tijdsnotatie
- Zo letterlijk als mogelijk (voeg zelf punten en komma's toe om leesbare tekst te krijgen)
- Taalgebruik van geïnterviewde mag (minimaal) 'opgeschoond' worden (stopwoorden weglaten, 'even' i.p.v. 'efkens'), tenzij vb. onderzoeksonderwerp het gebruik van het dialect is
- Geluiden op de achtergrond tussen haakjes [xxx lacht]
- Meerdere getuigen tegelijk geïnterviewd, aanduiden met initialen
- Woord onduidelijk: [?]
- Zinnen niet afgemaakt of aarzelingen: [...]

3. BEWAREN EN VERWERKEN

- Herhalingen en niet relevante info kan je weglaten [...]
- Bijkomende informatie, gebruik altijd [...] vb. in welke ruimte vond gesprek plaats
- Laat specifieke termen of uitdrukkingen i.v.m. het onderwerp in het dialect staan, maar zet ze tussen aanhalingstekens

4. ONTSLUITEN

- Luisterfragmenten: niet te lang, verknippen tot hapklare fragmenten
- Mogelijkheden
 - Boek
 - DVD (vb. filmopname)
 - Tentoonstelling
 - Voordracht
 - Westhoek verbeeldt
 - Wandeling

SAMENGEVAT

Een mondelinge bron =

Opname

+ Themalijst

+ Vragenlijst

+ Interviewfiche

+ Identificatiefiche

+ Overeenkomst

+ Transcriptie

